

Religie

CULTUL ORTODOX

Manual pentru clasa a VII-a

7

Cristina Benga
Aurora Ciachir, Niculina Filat
Mihaela Ghițiu, Ioana Niculae

Grupul
editorial
Corint

Icoana sfinților români

Cuvânt-înainte

Prieteni, cât de drag ne-a devenit acest cuvânt anul trecut, când am aflat că Mântuitorul ne numește și pe noi astfel: *Să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu... Voi sunteți prietenii Mei* (Ioan 15, 12;14).

Domnul și Învățătorul nostru, prin cuvânt și prin exemplul Lui personal, ne-a arătat puterea iubirii, a credinței și a rugăciunii, importanța recunoștinței, milei și iertării. El ne-a dat o chemare foarte înaltă, care motivează tot efortul nostru de schimbare a vieții: *Fiți sfinți, pentru că Eu sunt Sfânt* (I Petru 1,16).

Anul acesta vom căuta să înțelegem mai bine cum Îi putem îndeplini chemarea. Pe lângă mărturiile din Sfânta Scriptură, avem și multe exemple din *Viețile Sfinților* care au realizat acest ideal și ne învață, precum Sfântul Serafim din Sarov, că scopul vieții creștine este dobândirea Duhului Sfânt. Ne vom apropia, pe cât este cu putință, de cea de-a

treia Persoană a Sfintei Treimi, Duhul Sfânt, prin a Cărui pogorâre a fost întemeiată în chip văzut Biserica. Îl vom vedea insuflând curajul și cuvintele Apostolilor, mărturisitorilor și martirilor creștini din primele secole, vom gusta din înțelepciunea și dragostea sădite de El în sufletele sfinților, ne vom minuna de puterea și darurile Sale oferite nouă tuturor prin cele șapte Sfinte Taine. Sfințitorul, desăvârșind lumea creată de Tatăl și mântuită de Fiul, este și va rămâne veșnic împreună cu noi în Biserică.

Cu noi este Dumnezeu! Chipul Creatorului este de Tată, al Mântuitorului de Fiul, iar al Duhului Sfânt de Mulțime a Sfinților. Astfel, putem porni la drum cu încredere, păstrând în inimă gândul de a împlini idealul sfințeniei în viața noastră. În mod tainic, putem fi și noi parte din planul lui Dumnezeu, căci omul este chemat la îndumnezeire.

Acestei chemări să ne facem părtași!

Autoarele

Cuprins

Cuvânt-înainte	3	Recapitulare	59
Ghid de utilizare a manualului	5	Evaluare	60
Competențe generale și specifice	6		
Să ne amintim din clasa a VI-a	7		
CAPITOLUL I – DUMNEZEU SE FACE		CAPITOLUL III – VIAȚA CREȘTINULUI	
CUNOSCUȚ OMULUI	9	ÎMPREUNĂ CU SEMENII	61
Viața omului și asemănarea cu Dumnezeu ...	10	Manifestarea bucuriei în viața omului	62
Lucrarea Duhului Sfânt în lume	14	Frumosul în viața creștinului	66
Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime	18	Prietenia și iubirea, valori pentru viață	70
Sfintele Taine în viața creștinilor (I)	22	Lectură cu folos – Filocalia sau iubirea de frumos	74
Sfintele Taine în viața creștinilor (II)	26	Proiect educațional interdisciplinar: Frumosul, punte către semeni.	
Darurile Duhului Sfânt	30	Galeria de artă	75
Lectură cu folos – Din Viețile Sfinților	34	Recapitulare	77
Proiect educațional interdisciplinar: Cu noi este Dumnezeu.		Evaluare	78
Duhul Sfânt în Biserică și în viața noastră	35		
Recapitulare	37	CAPITOLUL IV – VIAȚA COMUNITĂȚII	
Evaluare	38	ȘI SĂRBĂTORILE CREȘTINE	79
CAPITOLUL II – IUBIREA LUI DUMNEZEU		Praznicele împărătești	80
ȘI RĂSPUNSUL OMULUI	39	Sărbători închinare Maicii Domnului și sfinților	84
Credința în primele comunități creștine	40	Lectură cu folos – Maica Domnului, ocrotitoarea Sfântului Munte Athos	88
Comuniunea credincioșilor în Biserică	44	Proiect educațional interdisciplinar: Sărbători în parohia mea. Voluntariat cu Dumnezeu	89
Biserica – lăcaș de închinare și de sfințire a omului	48	Recapitulare	91
Biserica în istorie	52	Evaluare	92
Lectură cu folos – Faptele Apostolilor, cartea Duhului Sfânt	56	Recapitulare finală	93
Proiect educațional interdisciplinar: Viața Bisericii. Prietenia în Hristos	57	Evaluare finală	95
		În loc de încheiere	96

Ghid de utilizare a manualului

Manualul cuprinde varianta tipărită și varianta digitală

Simboluri folosite în varianta digitală

Rezolvă

Privește

Vizionează

Manualul este structurat în unități de învățare, care cuprind:

LECȚIE

Titlul lecției

Înțelege textul

RECAPITULARE

Viața omului și asemănarea cu Dumnezeu

Textul lecției

Vocabular

1

Înțelege textul

Adună înțelepciune

Descoperă

2

Recapitulare

3

Dobândește pricepere

EVALUARE

Dobândește pricepere

4

Călător prin lume

Călător prin lume

Îndemn pentru viață

5

Evaluare

6

Lucrează cu drag

De folos pentru minte și inimă

Roada luminii este
întru orice bunătate,
dreptate și adevăr.

Efeseni 5, 9

Tronul Hetimasiei (frescă, Mănăstirea Antim, București)

Darurile Duhului Sfânt

În viața noastră avem câteodată trăiri pe care nu le putem explica. Este firesc să ne întrebăm de ce uneori reacționăm cu bucurie, cu nădejde sau cu înțelepciune. Privind în jur, contemplăm darurile lui Dumnezeu: animalele, natura, aerul etc. Simțim că noi înșine suntem ființe speciale în Creație. Această condiție aparte se datorează darurilor spirituale personale pe care le primim de la Duhul Sfânt în timpul Sfintei Taine a Mirungerii, daruri care nu pot fi oferite de părinți, rude sau prieteni. Ele nu se confundă cu darurile materiale și trecătoare.

Cunoscute ca darul înțelepciunii și al înțelegerii, darul sfatului și al tăriei, darul cunoștinței și al buneicredințe și darul temerii de Dumnezeu, ele se vor manifesta în timp și vor contura caracterul nostru de creștini. Specifice fiecărei persoane în parte, încep să se facă simțite pe măsură ce creștem și tocmai de aceea trebuie să fim foarte atenți la anturajul nostru, care poate influența lucrarea darurilor.

Roadele darurilor Duhului Sfânt în viața noastră sunt: dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția (Galateni 5, 22). Prin rugăciune, ele fac comunicarea noastră cu Dumnezeu și cu semenii mai ușoară.

În Sfânta Scriptură, *Pilda Talanților* (Matei 25, 13-30) atrage atenția asupra diversificării și înmulțirii darurilor sau **harismelor** primite de la Sfântul Duh, dar și a calităților sau talentelor diferite pe care Dumnezeu le oferă fiecărui om, spre slava Lui și folosul aproapelui. **Sfinții** au înțeles această chemare și s-au străduit să o împlinească. Astfel putem să devenim modele unii pentru ceilalți, să ne completăm sau să ne ajutăm reciproc. Darurile puse în lucrare ne ajută să dobândim virtuțile de care avem nevoie pentru a ne desăvârși. Învățătura creștină ne atrage atenția însă și asupra darului universal pe care l-a făcut Hristos prin trimiterea Sfântului Duh întregii omeniri la Cincizecime, și anume întemeierea văzută a Bisericii, pentru împărtășirea harului divin. Sfântul Irineu din Lyon spunea că *acolo unde este Biserica este și Duhul lui Dumnezeu și acolo unde este Duhul lui Dumnezeu este Biserica și tot harul Său.*

- **faimă** = renume.
- **predică** = cuvânt de învățătură.
- **pururea** = mereu, întotdeauna.

Înțelege textul

1. Care sunt darurile personale pe care le primim de la Duhul Sfânt?
2. Ce fel de roade dobândim după învățătura Sfântului Apostol Pavel?
3. Se poate vorbi și despre un dar universal?

Adună înțelepciune

În *Pilda Talanților* se istorisește că un stăpân a chemat la sine trei slujitori cărora le-a împărțit averea sa. Uneia i-a dat cinci talanți, alteia doi și celei din urmă unul, după puterea fiecăruia. Apoi Stăpânul a plecat de acasă. Sluga care primise cinci talanți i-a înmulțit muncind și strângând încă cinci. Cea de-a doua a mai câștigat încă doi, în timp ce a treia slugă a săpat o groapă și a ascuns argintul primit. La întoarcere, stăpânul a cerut socoteală de la slujitori. Prima și a doua slugă, care au înmulțit ce au primit, au fost răsplătite cu bucuria de a sta alături de el. Mare a fost supărarea stăpânului când a văzut că sluga leneșă nu a înmulțit talantul. A poruncit atunci să i se ia darul și să i se ofere altuia mai harnic. Această pildă ne învață că stăpânul, Dumnezeu, a dat fiecărui om daruri, calități și talente. Omul este liber să aleagă ce va face cu ele, dar și responsabil pentru rezultatul alegerilor lui. Dumnezeu îl va răsplăti pe fiecare pentru lucrarea sa.

Pilda Talanților

Citește textul, privește icoana de mai sus și răspunde la întrebări:

1. Ce semnificație are pentru omul contemporan această pildă?
2. Ce simbolizează talantul oferit în dar? Ce talant crezi că ai primit?

Amforă pentru măsurarea talanților

În Antichitate printre unitățile de măsură folosite pentru masă se număra și talantul. În Grecia antică un talant avea 26 kg, fiind echivalent cu masa de apă necesară pentru a umple o amforă. Există și o monedă cu acest nume.

În Țara Sfântă, în vremea Mântuitorului un talant era echivalent cu 34,27 kg de aur sau 43,62 kg de argint.

Utilizarea acestui simbol în pildă ne arată cât de prețioase sunt darurile pe care le avem de la Dumnezeu. De aceea suntem datori, fiecare, după putere, să încercăm să descoperim care sunt darurile noastre. Este posibil să cântăm frumos, să socotim repede, să muncim cu drag sau să ne rugăm cu stăruință.

Descoperă

Caută în *Cartea de rugăcini* rugăciunea Sfântului Efrem Sirul, care se citește în Postul Mare. Ea propune schimbarea noastră. Ce fel de daruri sau de virtuți sunt bineplăcute lui Dumnezeu și de folos omului?

Sfânta Muceniță Ecaterina
(287-305)

Moaștele ei se găsesc la Mănăstirea Sfânta Ecaterina din Sinai și este sărbătorită la 25 noiembrie.

Sfântul Voievod Mucenic Constantin Brâncoveanu și fiii săi, Constantin, Ștefan, Radu, Matei, precum și Ianache sfetnicul sunt prăznuiți la 16 august.

Dobândește pricepere Activități interactive

1. Organizați-vă pe echipe. Sunt necesare cinci minute pentru a realiza un lanț. Folosiți eșarfe, tricouri, curele, șireturi etc. După finalizarea lanțului, fiecare echipă va răspunde la următoarele întrebări:

- Care dintre obiectele folosite au întărit sau au slăbit lanțul?
- În ce fel se aseamănă lanțul cu un grup de oameni?
- Contează darurile și talentele care ne ajută să ne îndeplinim sarcinile comune? Notați în caiet ceea ce merită reținut.

2. Sfânta Ecaterina a fost fiică de principe. Era o tânără fecioară, foarte frumoasă și înțeleaptă. Cunoștea desăvârșit toată învățătura și știința grecească și latinească, filosofia vremii și stăpâna arta vorbirii în mai multe limbi. Prin darurile ei a reușit să convertească la creștinism foarte multe persoane învățate. Sfânta Muceniță Ecaterina este cinstită ca ocrotitoare a celor care iubesc învățătura.

Alege un model contemporan pentru tine și argumentează, pe rând, colegilor de clasă ce te fascinează la el. Identifică *talentele* sau *calitățile* pe care le au în comun modelele alese și aduse în discuție și ce anume au făcut pentru a pune în valoare darurile primite. Compară-le cu ale Sfintei Ecaterina. Scrie pe tablă concluziile.

Lucrează cu drag Portofoliu interdisciplinar

• Realizează un colaj sau o compunere-caracterizare cu unul dintre titlurile: *Calitățile prietenului meu*; *Talent și efort – meseriile de azi*.

• Citește textul de mai jos și pune în portofoliu câteva gânduri pe care ți le inspiră modul în care Sfântul Constantin Brâncoveanu și-a înmulțit talanții.

Noi, cei de astăzi, primim oare un mesaj de la viața măritului Voievod Constantin? Considerăm că trei lucruri ar trebui să constituie bogăția cu care ar trebui să ne întoarcem la casele noastre: Voievodul Constantin a avut o familie cu mulți copii. Mai avem noi curajul să naștem prunci, pentru ca țara, Biserica și neamul să dăinuie? În al doilea rând: suntem noi, precum Voievodul Constantin, ctitori de biserici, de mănăstiri și de cultură creștină? În al treilea rând: avem noi curajul mărturisirii în fața atâtor „păgâni” de astăzi, în fața atâtor valuri și vânturi care se abat asupra fidelității noastre în credința pe care am moștenit-o și pentru care Voievodul Constantin Brâncoveanu și-a dat viața? (Preasfințitul Părinte Episcop Ambrozie).

Călător prin lume

Avem felurite daruri, după harul ce ni s-a dat. Dacă avem prorocie, să prorocim după măsura credinței; dacă avem slujbă, să stăruim în slujbă; dacă unul învață, să se sârguiască în învățatură; dacă îndeamnă, să fie la îndemnare; dacă împarte altora, să împartă cu firească nevinovăție; dacă stă în frunte, să fie cu tragere de inimă; dacă miluiește, să miluiască cu voie bună (Romani 12, 6-9).

Învățătura Sfântului Apostol Pavel este foarte actuală și poate fi asociată cu trăsătura specifică fiecărui popor al lumii: în Antichitate poporul grec era fascinat de filosofie, iar poporul roman de drept; poporul rus a cucerit prin literatură; poporul german s-a remarcat prin seriozitate și ordine; poporul japonez a considerat că respectul și meticulozitatea sunt calități deosebite, iar poporul român a transmis lumii o spiritualitate vie. Exemplele pot continua. Armonia lui Dumnezeu se reflectă în armonia creată de popoarele lumii, deși identitatea lor este diferită.

Primirea oaspeților cu pâine și sare, Libotin, județul Maramureș

Citește textele alăturate, privește imaginea și răspunde la întrebări:

1. Identifică darurile altor neamuri și compară-le cu ceea ce este specific poporului nostru.
2. Fiecare popor are o identitate. La ce conduce aceasta când vorbim despre relația dintre popoare?

De folos pentru minte și inimă

- Dumnezeu oferă fiecăruia dintre noi daruri pe care să le transformăm în virtuți, spre slava Lui și folosul aproapelui.
- Lucrând darurile Sfântului Duh obținem mântuirea.
- Sfinții rămân modele de urmat pentru credincioșii de azi.

Prin Duhul Sfânt avem soboare de preoți, avem cete de învățători. Din izvorul acesta avem și darurile descoperirilor și harul vindecărilor. De aici își au obârșia și toate celelalte cu câte se împodobește Biserica.

Sfântul Ioan Gură de Aur

Specificul neamurilor sau diferențele dintre oameni sunt date de simboluri precum steagul, de calități, de bucurii, de calitatea și stilul vieții, de interese și preocupări.

Audiază cântecele *Frați creștini din lumea-ntreagă* și *Limba noastră*, pentru a descoperi alte daruri ale poporului român.

Îndemn pentru viață

Domnul iubește atât de mult pe om că îi dă darurile Sfântului Duh.

Sfântul Siluan Athonitul

Lectură cu folos

Din Viețile Sfinților

Sfântul Serafim din Sarov

Viețile Sfinților este una dintre cele mai îndrăgite cărți ortodoxe. Ea ne dezvăluie lucrarea minunată a harului Sfântului Duh, pe calea dobândirii sfințeniei. Alături de Sfânta Scriptură și de *Pateric*, ea a reprezentat întotdeauna un izvor de inspirație și de putere pentru creștini. Primele însemnări despre sfinți le avem chiar în Biblie. Sfintele Evanghelii, Faptele Apostolilor și Epistolele ne dezvăluie evenimente din viața ucenicilor Mântuitorului. Pe măsura trecerii timpului, oamenii au povestit și apoi au consemnat viețile altor sfinți pe care i-au cunoscut, pentru a fi pildă tuturor. Istorisirile minunate au încălzit sufletele credincioșilor și le-au aprins de râvnă pentru a le urma și a dobândi sfințenia.

Sfântul Serafim din Sarov a trăit în Rusia, între anii 1759 și 1833, și este unul dintre cei mai cunoscuți sfinți din lumea ortodoxă. Viața, minunile și învățăturile sale au făcut ocolul lumii. Citind despre rugăciunea lui stăruitoare, vreme de o mie de zile și de nopți pe o piatră în pădure, pentru a dobândi Duhul Sfânt, despre darurile de care s-a învrednicit,

despre cuvintele „Bucuria mea” cu care întâmpina plin de dragoste orice om, mulți creștini s-au întărit în credință și au primit folos duhovnicesc.

Într-o convorbire cu un ucenic de-al său, Nicolae Motovilov, Sfântul Serafim i-a dezvăluit scopul vieții creștine și prin rugăciune l-a făcut să simtă prezența harului Duhului Sfânt.

– *Părinte, am spus eu, vorbești tot timpul despre dobândirea harului Sfântului Duh drept scop al vieții creștine. Dar cum și unde Îl pot vedea Eu? Lucrările lui Dumnezeu sunt vizibile, dar poate fi văzut Duhul Sfânt? Cum pot ști eu dacă El se află în mine sau nu?*

(...) *Atunci părintele Serafim mă apucă bine de umeri și zise:*

– *Noi ne aflăm amândoi acum în Duhul lui Dumnezeu, fiule. De ce nu te uiți la mine?*

Am răspuns:

– *Nu te pot privi, părinte, fiindcă ochii tăi strălucesc ca fulgerul. Chipul tău e acum mai strălucitor decât soarele și mă dor ochii privindu-te.*

Părintele Serafim zise:

– (...) *Harul lui Dumnezeu sălășluiește înlăuntrul nostru, în inima noastră, precum a spus Domnul: „Împărăția lui Dumnezeu se află înlăuntrul nostru” (Luca 17, 21). Prin împărăția lui Dumnezeu, Domnul înțelege harul Sfântului Duh. Această împărăție a lui Dumnezeu se află înlăuntrul nostru, iar harul Sfântului Duh strălucește asupra noastră și ne încălzește și din afară. El umple aerul înconjurător de multe miresme binemiroitoare, ne îndulcește simțurile cu o cerească desfătare și ne inundă inimile de o negrăită bucurie.*

Sfântul Serafim din Sarov, *Scopul vieții creștine*
(fragment)

• Ce efecte produce prezența harului lui Dumnezeu asupra oamenilor?

Proiect educațional interdisciplinar

Cu noi este Dumnezeu

Duhul Sfânt în Biserică și în viața noastră

Prin acest proiect vom încerca să înțelegem lucrarea Duhului Sfânt în Biserică și în viața fiecăruia.

1. Stabilirea domeniului de interes

Toți ne dorim să trăim fericiți și am vrea ca această fericire să nu se termine niciodată. Trăind viața pământească în conformitate cu Evanghelia, făcând fapte bune și înmulțindu-ne darurile, putem ajunge la unirea cu Domnul Iisus Hristos, Mântuitorul nostru. Toate acestea le împlinim cu ajutorul Duhului Sfânt. Prin prezența Sa în Biserică, Dumnezeu este cu noi și ne oferă harul Sfințelor Taine. Acestea sunt esențiale în viața noastră, căci dobândirea Duhului Sfânt este scopul vieții creștine.

- Organizați o dezbatere cu tema *Dumnezeu este prezent în viața noastră*. Stabiliți rolul Bisericii în întâlnirea personală cu Dumnezeu și importanța participării la sfintele slujbe.
- Discutați importanța Sfințelor Taine în viața tinerilor.

2. Alegerea temei

Împreună cu profesorul de religie, invitați în clasă un preot, un asistent social, personalități

deosebite din comunitatea voastră, care și-au înmulțit darurile primite de la Dumnezeu.

- Organizați o ședință de brainstorming pentru a alege tema proiectului.
- Puteți alege o temă pentru întreaga clasă sau câte una pentru fiecare echipă. Exemple: *Cu noi este Dumnezeu, Realizarea profesională și talentul, Sfintele Taine – putere și viață, Rugăciune și har, Duhul adevărului și viața dreaptă*.

3. Identificarea resurselor

Împreună cu profesorul de religie și persoanele invitate, identificați sursele de informare.

- Alcătuiți o listă de lucrări recomandate.
- Propuneți și voi alte surse în funcție de lecturile și experiențele voastre (Biblia, *Viețile Sfinților, Ghidul creștinului ortodox*, participarea la Sfintele Taine, paginile de web, vizionarea de documentare, filme tematice etc.).

Stabiliți resursele necesare: materiale (consumabile, calculator, imprimantă etc.) și de timp.

4. Precizarea elementelor de conținut

Cu ajutorul profesorului, întocmiți dosarul proiectului. Acesta va conține:

- *Pagina de prezentare*: autorul, școala, titlul, perioada elaborării, parteneri/colaboratori.
- *Introducerea*: argumentul (de ce faceți acest proiect) și prezentarea problemei studiate.
- *Elementele de conținut/fișe de proiect*: enumerați activitățile (de cercetare, de elaborare de materiale etc.) și elaborați fișele de activitate.
- *Concluziile proiectului*.
- *Bibliografia; Anexele*: fotografii, fișe de observație, produsele rezultate din activități.

5. Colectarea datelor

Documentați-vă. Folosiți sursele identificate.

- Utilizați tehnologia modernă.
- Participați la Sfintele Taine, vizitați personalități creștine etc.
- Implicați-vă personal. Folosiți orice prilej pentru a vă informa, cereți sprijin de la preot, părinți, bunici, profesori etc.

6. Realizarea produselor

Produsele finale rezultate în urma realizării proiectului pot fi depuse odată cu acesta în format fizic, digital sau mixt.

- Completați fișele pentru fiecare activitate.
- Realizați și alte produse adecvate temei (pliante, afișe privind rolul Sfintelor Taine în viața omului, clipuri de promovare a unor personalități cu viață creștină, fotografii, PowerPoint etc.).

7. Prezentarea rezultatelor/Evaluarea proiectului

- Autoevaluați-vă permanent proiectul.
- Stabiliți împreună cu profesorul cum se va face evaluarea finală a proiectelor (jurnal; film; expoziție; slide-uri; blog; site web; planșe; prezentare online; galerie virtuală, portofoliu).
- Realizați prezentarea rezultatelor. Invitați preotul paroh, profesorii și personalitățile implicate, pentru vizionarea și evaluarea proiectelor.

8. Diseminarea rezultatelor proiectului

Este foarte important ca rezultatele muncii voastre să fie cunoscute, ele pot fi de folos și altora. În același timp, vizibilitatea proiectelor în spațiul public poate spori prestigiul școlii în care învățați.

- Implicați-vă în această activitate.
- Promovați proiectele pe pagina de Facebook sau pe site-ul școlii și al parohiei.
- Realizați și distribuiți afișe, pliante, flyere etc.;
- Popularizați proiectele în mass-media.

Conceperea și realizarea unui asemenea proiect este o provocare.

Vă dorim succes!

*Laudă și frumusețe este înaintea
Lui, sfințenie și măreție în locașul
cel sfânt al Lui.*

Psalmi 95, 6

Frumosul în viața creștinului

Când vorbim despre Dumnezeu, spunem că este iubire, desăvârșire, bunătate, dar și însăși frumusețea supremă. Aceasta se oglindește în ordinea, echilibrul, armonia și **măreția creației Sale**. El este izvorul a tot ceea ce noi, oamenii, spunem că este frumos. Razele soarelui, bolta înstelată, înălțimea munților, întinsul mării, culorile toamnei, parfumul florilor sau cântecul păsărilor ne cheamă și ne atrag prin toate simțurile către El. Toate sunt frumoase doar pentru că participă la frumusețea divină.

Și a privit Dumnezeu toate câte a făcut și, iată, erau bune foarte (Facerea 1, 31), întreaga creație fiind icoana vie a lui Dumnezeu Cel frumos și bun.

Frumusețea lui Dumnezeu este descoperită și dăruită lumii cu voia Tatălui, cu lucrarea Fiului și cu desăvârșirea Duhului Sfânt. Omul, podoaba cea mai strălucitoare a creației, făcut după chipul lui Dumnezeu, are sădit în inima sa dorul după veșnicie: *Una am cerut de la Domnul, pe aceasta o voi căuta: să locuiesc în casa Domnului în toate zilele vieții mele, ca să văd frumusețea Domnului și să cercetez locașul Lui* (Psalmi 26, 7-8).

În om găsim și o altă dimensiune a frumuseții, care nu este doar exterioară, ci spirituală. Doar omul virtuos, omul cuminte, omul bun este cu adevărat

frumos, iar **comportamentul** lui arată aceasta. Fără să fie însoțită și de frumusețe morală, frumusețea trupului nu este deplină.

Desăvârșirea frumuseții umane poate fi întâlnită la sfinți. Starea de har a sfinților constă în frumusețea darurilor spirituale ale Duhului: bucuria de negrăit, blândețea, pacea, înțelegerea, facerea de bine, care se exprimă în întreaga lor ființă. Harul lui Dumnezeu dăruiește frumosului uman o strălucire aparte, îl luminează și îl face mai puternic.

Frumusețea creației umane se inspiră din frumosul natural și se exprimă prin **artă**: arhitectură, sculptură, pictură, muzică, literatură, dans și film. Frumosul divin naște frumusețea creației, iar omul este chemat prin lucrările sale să reflecte lumina frumuseții dumnezeiești. De aceea, frumosul artistic îl ajută pe autor și pe cel care privește lucrările de artă să înainteze către Dumnezeu.

- **a contempla** = a privi îndelung, meditativ, cu admirație.
- **chilie** = locuința călugărului.
- **Filocalie** = iubirea de frumos.
- **monah** = călugăr.

Înțelege textul

1. Ce legătură este între frumusețea lui Dumnezeu și frumusețea omului?
2. Care este rolul frumosului natural?
3. Prin ce se exprimă frumosul artistic?

Adună înțelepciune

În greaca veche, *kalos* înseamnă atât „bun”, cât și „frumos”. Adeseori cele două înțelesuri pot fi simultane sau se pot inversa. Frumusețea este expresia văzută a binelui, așa cum binele este condiția frumuseții. Cine iubește frumosul nu rămâne doar în contemplarea acestuia, ci lucrează binele și trăiește virtutea.

Spiritualitatea răsăriteană a adunat această experiență a iubirii frumuseții divine și a virtuții într-o culegere de scrieri care poartă numele de *Filocalie*. Cuprinde texte scrise de Sfinți Părinți care au avut o profundă cunoaștere a sufletului omenesc și a relației acestuia cu Dumnezeu, dobândită în liniștea pustiei sau a chiliei. *Filocalia* este o carte esențială în viața creștinilor, în special a monahilor. Ea deschide calea către o lucrare personală prin care omul urcă treptele frumuseții duhovnicești către Izvorul acesteia. Viața monahală pune în practică învățăturile *Filocaliei*, *kalogeros* (din care provine cuvântul „călugăr”) însemnând în limba greacă „bătrân frumos”.

Preot călugăr la rugăciune

Citește cu atenție textele și răspunde la întrebări:

1. Care este relația dintre frumusețe și bunătate?
2. Ce înseamnă pentru tine un om frumos?

Maica Domnului cu Pruncul

Tu, Maica Domnului, ești locul tuturor harurilor, plinătatea a toată frumusețea și bunătatea, tablou și icoană însuflețită a tot binele și a toată bunătatea. (...)

Trebuie ca aceea care a născut pe cel mai frumos dintre fiii oamenilor să fie ea însăși de o frumusețe fără seamăn.

Sfântul Grigorie Palama

Monahul este cel care trăiește frumusețea lui Dumnezeu și se roagă pentru întreaga lume.

Sfântul Siluan Athonitul

Descoperă

Caută pe internet cele mai frumoase reprezentări iconografice ale Mântuitorului. Poți vedea lucrări ale sfinților iconari Teofan Cretanul și Andrei Rubliov sau icoane de la mănăstirile Hurezi și Govora.

*Câtă frumusețe e în lumea aceasta!
Păcat că omul de azi nu mai are timp
s-o vadă.*

Ernest Bernea

*O inimă îndrăgostită de frumos nu
îmbătrânește niciodată.*

Proverb turcesc

*Frumusețea fără bunătate este ca
o casă fără ușă, ca o corabie fără cu-
renți, ca un izvor fără apă.*

Proverb francez

Dobândește pricepere

Activități interactive

1. Transcrie în caiet citatele următoare, înlocuind cuvântul *bun* cu *frumos* și invers. Rămâne același mesaj?

- *Ceea ce este bun trebuie să fie, cu siguranță, și frumos* (Socrate).
- *Orice pom bun face roade bune* (Matei 7, 17).
- *Iată acum ce este bun și ce este frumos, decât numai a locui frații împreună!* (Psalmi 132, 1).
- *Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri* (Matei 5, 16).

2. Lucrați pe echipe pro și contra. Plecând de la citatul alăturat, realizați o dezbatere privind lucrurile care vă ajută și cele care vă împiedică să vedeți frumusețea din lume. Așezați-le pe două coloane, apoi identificați modalități de a evita ce vă împiedică și de a aplica ce vă ajută. Notați ce aveți de făcut.

Lucrează cu drag

Portofoliu interdisciplinar

- Realizează o poezie sau un desen inspirându-te din textul de mai jos:
La om, totul trebuie să fie frumos: și chipul, și îmbrăcămintea, și gesturile, și ținuta, și sufletul, și gândurile (Anton Pavlovici Cehov).
- Notează pe o fișă proverbe românești despre frumusețe și bunătate.

Călător prin lume

• Natura pare făcută anume pentru a ne uimi în fața înțelepciunii Creatorului ei. Închisă în taina unui număr irațional, adică a unui număr care nu poate fi scris ca fracție dintre două numere întregi, secțiunea de aur sau numărul de aur ($\varphi = 1,618\dots$) arată o proporție de o minunată armonie între segmente, suprafețe și numere. Această proporție este întâlnită în întregul univers, fie că vorbim de constelații, flori, cochilii de melc, chipul uman.

• Artiștii au remarcat în natură principiile estetice precum armonia, simetria și ordinea și le-au preluat, aplicându-le în artă. În Grecia antică, monumentele aveau la bază un canon, adică o măsură, raportată la dimensiunea omului (înălțime, lățime, pas, considerate invariabile), în funcție de care se calculau celelalte dimensiuni. Un exemplu remarcabil în acest sens este Partenonul, templu ridicat în cinstea zeiței Atena, ocrotitoarea cetății.

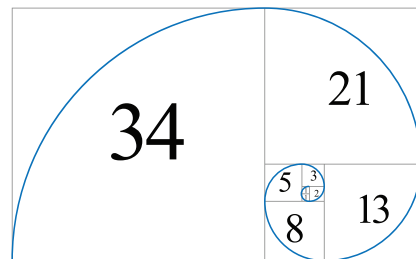
Partenonul, Atena (Grecia)

Privește imaginile, citește textele și răspunde cerințelor:

1. Ce principii estetice au descoperit oamenii în natură?
2. Caută și alte reprezentări în care să se observe șirul lui Fibonacci.

De folos pentru minte și inimă

- Dumnezeu este frumusețea supremă care se oglindește în creație.
- Sfinții sunt modele de frumusețe spirituală reflectată în comportament.
- Frumosul artistic se inspiră din frumosul natural.

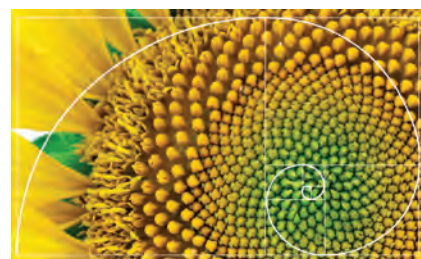

Aplicație geometrică a șirului lui Fibonacci

Șirul lui Fibonacci este constituit din numere a căror valoare este egală cu suma precedentelor două valori din serie: 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34... Aplicarea geometrică duce la o formă spirală armonioasă, des întâlnită în natură. De asemenea, numărul de petale al unor flori urmează acest șir extraordinar.

Cochilie de Nautilus

Floarea-soarelui

Indemn pentru viață

Frumusețea va mântui lumea.

F. M. Dostoievski